

Forbemærkning

Da SNU's formandskab i december 1988 blev anmodet om at fremkomme med materiale til Folketingets Udvalg vedrørende Dansk Sikkerhedspolitik omkring tre udvalgte sikkerhedspolitiske emneområder, valgte formandskabet selv at besvare de to første spørgsmål – spørgsmålet om den europæiske søjle i NATO-samarbejdet set i sammenhæng med Det Europæiske Politiske Samarbejde (EPS) og Den Vesteuropæiske Union (WEU), og spørgsmålet om sammenhængen mellem konventionelle styrker og korttrækkende A-våben generelt samt spørgsmålet om en begrænsning af konventionelle våben i Europa set i sammenhæng med en eventuel modernisering af de korttrækkende A-våben.

Med hensyn til folketingsudvalgets tredje spørgsmål vedrørende iværksættelse af tillidsskabende foranstaltninger på det sømilitære område har formandskabet også ud fra hensigtsmæssigheden af en vis arbejdsdeling ladet sig inspirere af de forskellige muligheder for fremskaffelse af materiale, som folketingsbeslutningen af 17. november 1988 rummer. Man valgte således som indledning til arbejdet at indhente responsa fra tre eksperter, der hver inden for sit felt måtte antages at have særlige forudsætninger for at fremlægge relevante synspunkter.

Disse responsa, som er udarbejdet af henholdsvis orlogskaptajn Niels Christian Borck, koordinator i Greenpeace, Danmark, Hans Møller Kristensen, og centerleder Håkan Wiberg, finder formandskabet, hver for sig fremlægger sådanne synspunkter vedrørende den omhandlede problemkreds, at de i deres helhed bør komme til folketingsudvalgets kendskab, og de er derfor vedlagt nærværende fremstilling. De tre responsa er indbyrdes uafhængigt udarbejdet af forfatterne i personlig egenskab og står alene for disses regning. Udtalelsernes indbyrdes forskellighed giver et klart billede af de mange synsvinkler, der kan anlægges på det givne spørgsmål, og at det drejer sig om meget komplicerede sammenhænge.

Formandskabet fremlægger derudover selv i det følgende nogle generelle og principielle betragtninger om iværksættelse af tillidsskabende foranstaltninger på det sømilitære område.

1. Indledning

Siden indgåelsen af INF-traktaten mellem USA og Sovjetunionen og enigheden i Wien om at søge gennemført reduktioner i de konventionelle styrker i Europa synes det internationale nedrustningsbillede at have skiftet karakter på en afgørende måde. Den forståelse mellem supermagterne, som INF-traktaten kan ses som udtryk for, og forventningen om gennemførelse af virkelige rustningskontrol- og nedrustningsforanstaltninger i Europa har skabt en forestilling om, at staterne endelig er gået i gang med at begrænse våbenkapløbet dér, hvor det har følt sig stærkest.

Det er vel en naturlig, logisk følge heraf, at der, efter at der således tilsyneladende er opnået enighed om at ville begrænse de væbnede styrker på landjorden, fra flere sider melder sig et ønske om, at noget tilsvarende skal ske på det maritime område, hvor der ikke mindst i slutningen af 70'erne og i begyndelsen af 80'erne har udviklet sig et stærkt rustningskapløb mellem Sovjetunionen og USA. Tankegangen er, at når der er udsigt til betydningsfulde fremskridt inden for én geografisk dimension af rustningerne – landjorden – må det være muligt og ønskeligt at gå i gang med noget tilsvarende inden for den anden store, selvstændige dimension i geografien: havet, d.v.s. inddrage de respektive flåder i nedrustningsbestræbelserne.

Konkurrenceforholdet mellem Øst og Vest og klare magtpolitiske interesser må tilsige et forsøg fra østlig side på at vende interessen mod rustningskapløbets maritime dimension. Warszawapagten må endvidere, som den part, der mener indtil videre at have gjort de største indrømmelser ved at have accepteret princippet om asymmetriske nedskæringer på landjorden, hvor den er overlegen, føle et behov for modydelse på det maritime område, hvor Vesten har numerisk overlegenhed. Forslag med dette sigte er senest konkret formuleret af flere